

УДК 81'33

СУЧАСНИЙ СТАН ОНЛАЙНОВИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ (НІМЕЦЬКА ТА УКРАЇНСЬКА МОВИ)

Гуменюк О. О.

У статті акцентуються проблеми викладання сучасних інформаційних технологій у перекладацькій діяльності. Дослідження виконане на матеріалі онлайн-нових перекладачів. Увага приділяється як можливостям їхнього використання у галузі перекладу для німецької та української мов, так і розвитку практичних здібностей студентів у використанні мережевих засобів.

Ключові слова: мережеві технології, сервіс онлайн-перекладу, програма перекладу, контекстний онлайн-перекладач, переклад сайтів.

В статье акцентируются проблемы преподавания современных информационных технологий в переводческой деятельности. Исследование выполнено на материале онлайн-переводчиков. Внимание уделяется как возможностям их использования в области перевода для немецкого и украинского языков, так и развитию практических способностей студентов в использовании сетевых средств.

Ключевые слова: сетевые технологии, сервис онлайн-перевода, программа переводов, контекстный онлайн-переводчик, перевод сайтов.

The article deals with the problems of teaching modern information technology in translation activities. This research draws on the material of online translators. Attention is paid both to the possibility of their use in the translation into German and Ukrainian and the development of practical skills of students to use network devices.

Key words: network technologies, online translation service, translation program, online contextual translator, website translator.

У статті здійснено спробу зробити огляд існуючих мережевих технологій перекладу; з'ясувати, які онлайн-сервіси підтримують німецько-український та українсько-німецький напрямки перекладу; які технології можуть використовуватися майбутніми перекладачами німецької мови у їхній навчальній та професійній діяльності.

Онлайн-перекладачі – це системи, що дозволяють швидко виконати переклад текстів, документів і навіть цілих веб-сторінок майже в “один клік”. Сервіс з перекладу пропонується на різних порталах та сайтах.

На Bigmir.net як одному з найбільших і найстаріших інтернет-порталів України використовується онлайн-перекладач **Pragma**. Для перекладу текст вставляється в оболонку, вибирається мовна пара та тематика. Переклад обмежується 500 символами вихідного тексту [5].

МЕТА, український пошуковий портал в інтернеті, з 2005 р. також запустив проект з перекладу. Нині на МЕТА можна знайти не тільки веб-сторінки, а й перекласти іноземні слова та тексти. Сервіс перекладу порталу МЕТА (meta) пропонує багатомовний онлайн-перекладач текстів, який підтримує напрямки перекладу для німецької та української мов.

Є можливість обирати тему спеціалізованого словника в випадіючому переліку, якщо вихідний текст для перекладу належить до специфічної тематики (бізнес, інтернет, закони, музика тощо). За замовчуванням використовується словник загальної лексики. Оскільки якість перекладу значною мірою залежить від правильності написання вихідного тексту, то нагальною порадою розробників є перевірка орфографії. Проте перевірка орфографії функціонує лише для української, російської та англійської мов. Розробником удосконалена функція швидкого вибору напрямку перекладу – пари мов подаються не тільки у самій оболонці, а й додатково у вигляді списку у нижній частині домашньої сторінки. Гарне враження справляють окремі німецько-російські словники у рубриці “Корисні посилання”. Окремі слова і словосполучення ніби достатньо насичені різними перекладацькими відповідниками

з урахуванням семантичного обсягу, сполучуваності тощо (див. <http://slovoed.meta.ua/?collID=4.0gr>) [11].

Відомий сайт Online.ua також пропонує сервіс з перекладу. На сайті можна скористатися безкоштовним онлайн-перекладачем текстів. Для перекладу пропонуються такі мовні пари, як українська, німецька та багато інших. Сервіс з перекладу пропонує і великий український портал tochka.net, його онлайн-перекладач оснований на технології Google [18]. Інтернет-портал I.UA пропонує сервіс безкоштовного онлайн-перекладу. Розмір тексту, що перекладається, обмежений 1000 символами [21].

На Uaportal також можна скористатися онлайн-перекладачем з німецько-українським напрямком перекладу. Проект оснований на тій же технології, що й **Pragma 6**. Багатомовна програма машинного перекладу Pragma 6.x дозволяє перекласти будь-який текст у 56 напрямках. Рекламодавці програми запевняють, що оцінити якість перекладу можна на сторінці онлайн-перекладу [2; 4; 14]. Розробником цього програмного забезпечення в галузі машинного перекладу є українська компанія “Trident Software”. На веб-сторінці виробника зазначається, що серед користувачів програмного забезпечення є органи державної влади України і СНД, банківських установ і урядових закладів України, великі промислові і фінансові компанії, школи України, компанії малого бізнесу і приватні особи як в Україні, так і в усьому світі [18; 24].

Деякі сервіси онлайн-перекладання дають також поради для своїх користувачів. Для поліпшення якості перекладу вони рекомендують перевіряти орфографію, правильно розставляти розділові знаки, звертати увагу на діакритику, дотримуватися реєстру, використовувати прості синтаксичні конструкції з прямим порядком слів, уникати пропуску службових слів, уникати скорочень, не використовувати жаргону, підбирати синоніми [4; 6; 13; 17; 19].

Нещодавно стартував проект з розробки онлайн-перекладача для всіх європейських мов. Новий сервіс під назвою **iTranslate4.eu** створюється силами десяти провідних європейських розробників лінгвістичного програмного забезпечення за підтримки Європейського союзу [3; 4; 14–17]. Інвестиції в проект складають € 4 млн. Компанія Трайдент Софтвар – єдиний український розробник – серед учасників проекту представлена своєю латиською філією Trident MT. У розробці також беруть участь Інститут лінгвістичних досліджень (Угорщина), MorphoLogic (Угорщина), SYSTRAN (Франція), Linguatex (Німеччина), pwn.pl (Польща), SkyCode (Болгарія), Amebis (Словенія), Sunda (Фінляндія) і PROMT (Німеччина / Росія).

Організатори здійснили тестування роботи основних онлайн-перекладачів і вибрали кращі рішення для кожної мовної пари [6]. Подібний онлайн-перекладач встановлений і на сайті tut.ua [8].

На сайті MrTranslate.ru подаються матеріали, які також заслуговують на увагу. Тут ви знайдете посилення на добірку онлайн-перекладачів. Представлені онлайн-перекладачі підтримують велику кількість мов. Деякі мають також додаткові мовні інструменти. Переклад між німецькою та українською мовами підтримують онлайн-перекладачі **ImTranslator** (розроблений американською компанією як двигун використовує PROMT, але може здійснити альтернативний переклад від Google і Bing, відсутня можливість вибору тематики, що певною мірою позначається на якості перекладу), **Dneprcity** (обмеження до 500 символів), **TwitTorg** (обмеження до 500 символів), **pereklad.online.ua** (обмеження до 1000 символів), “Онлайн-переводчик” **perevod.bizua.com.ua** (обмеження до 1000 символів) [8–10; 16].

Портал перекладачів і лінгвістів Transer пропонує перекладач онлайн з підтримкою української мови. Адреса порталу: <http://transer.info/>.

На сайті **Bing** пропонується перекладач тексту з німецько-українським напрямком перекладу. В оболонку **Bing Translator** для вихідного тексту пропонується ввести текст або URL-адресу [22].

Babel Fish – сервіс, що надавався Yahoo! до травня 2012 р. для перекладу частини тексту або цілої веб-сторінки цілком з англійської (або кількох інших мов) на іншу мову. Заснований на додатку, розробленому Digital Equipment Corporation і SYSTRAN SA для корпорації AltaVista Technology у 1997 р. Переклад здійснюється за технологією, розробленою компанією SYSTRAN (англ.), однією з найстаріших

фірм, яка здійснює розробки в галузі машинного перекладу. Підтримується німецько-український напрямок перекладу [1; 21].

І відкрився український пошуковик Yandex.ua, який містить сервіс перекладу Перекладач Яндекс [20].

Перекладач Google (Google Перекладач, або Google Translate) є одним з найпопулярніших сервісів машинного перекладу компанії Google, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови іншою. Google використовує власне програмне забезпечення для перекладу. Використовується підхід статистичного машинного перекладу.

Сервіс підтримує понад 60 мов. Розробники технології висловлюються про інноваційну технологію перекладу. Перекладач Google Toolkit може завантажувати документи Word, OpenOffice, RTF, HTML, текст, статті Вікіпедії та статті knols (один з нових сервісів Google, онлайн-енциклопедія).

Сервіс автоматично перевіряє орфографію, і якщо в тексті, який потрібно перекласти, виявлено помилку, перекладач Google автоматично її виправляє. Отриманий результат перекладу можна редагувати прямо на веб-сторінці. При цьому автоматично задіюється відображення альтернативних версій перекладу слова. Ще однією зручною можливістю є швидкий переклад веб-сторінок. Досить просто вставити посилання у початковий текст – і в полі результату з'явиться посилання на перекладену веб-сторінку. Адреса сайту: <http://translate.google.com/?hl=uk> [7; 16; 23].

Translate.eu – безплатний багатомовний онлайн-переклад з підтримкою німецької та української мов. Працює на Bing [25].

Іноді буває необхідно перекласти не просто текст, а веб-сайт цілком.

Сучасні системи машинного перекладу вміють перекладати веб-сайти, зберігаючи їхню структуру і зовнішній вигляд. Потрібно лише вставити адресу сайту (URL) або окремої його сторінки в програму-перекладач. Переклад сторінок сайту виконується автоматично.

MultiTranse – програма використовує для перекладу онлайн-сервіси, але в цілому це зручніше, ніж перекладати в браузері. Програма дозволяє перекласти до 6000 символів за один раз. На жаль, програма умовно безкоштовна і через 20 днів попросить грошей. Зате 20 днів жодних обмежень з функціональності немає [1].

Зазначені програми з перекладу, як правило, безкоштовні. Виконаний ними переклад надмірно спрощений. Такі переклади зазвичай дозволяють зрозуміти частинку іноземного тексту, але рідко бувають точними і надійними.

Перекладання тексту за допомогою онлайн-перекладача не завжди зручне, адже нам доводиться запускати браузер, відкривати сайт, копіювати і вставляти текст, вибирати мову. Проте останнім часом з'явилися онлайн-програми перекладу, котрі можуть перекладати незнайомі слова і тексти в різних середовищах і без відкривання браузера. Достатньо просто виділити текст мишкою і натиснути гарячі клавіші чи іконку програми. Можна перекладати web-сторінки, електронну пошту та інші документи, не заходячи на сайти онлайн-перекладачів [12].

Якщо скористатися одним з контекстних перекладачів, то стане зрозуміло, що певною мірою заощадився час. На увагу заслуговують такі онлайн-перекладачі як Client for Google Translate, Qtranslate, Dictor, Dictionary.NET, Google Translate Desktop, Lingoes.

Для перекладу фахових та науково-технічних текстів слід застосовувати відомі технології, на яких ґрунтуються електронні словники ABBYY Lingvo online, Multitran online та програма перекладу текстів PROMT online, які використовують якісні словникові бази чи бази пам'яті перекладів (Translation memory). Недоліком зазначених програм, як безкоштовних, так і комерційних, є відсутність підтримки німецько-українського та українсько-німецького напрямків перекладу. Проте можна скористатися додатково російсько-українським словником ABBYY Lingvo або ж веб-сервісом Пролінг ОФІС Online. Існують також різні комерційні оффлайн-версії цих програм.

Гарну альтернативу для цих програм становить Wordfast. У травні 2010 р., компанія Wordfast запустила безкоштовний онлайн-інструмент Wordfast Anywhere. Цей інструмент дозволяє перекладачам працювати над проектами практично

з будь-якого місця і з будь-якого пристрою, що має вихід в мережу. До листопада 2010 р. на проєкті зареєструвалося більше 10 000 користувачів [26].

Будь-який безкоштовний online-перекладач дуже просто знайти за допомогою будь-якого пошуковика (пошукового ресурсу). Даний сервіс онлайн-перекладання постійно вдосконалюється. Деякі системи вже надають можливість обмеженого вибору тематики тексту. Обсяг текстів для перекладання має тенденцію до збільшення. Встановлені на різних сайтах онлайн-програми перекладу не завжди підтримують зазначені в них напрямки перекладу. Багато залежить від сервісів, технологій яких використовуються. Для здійснення перекладу необхідно у вікні "початковий текст" перекладача набрати текст або скопіювати його, скориставшись буфером обміну. Потім слід вибрати потрібний напрям перекладу, відповідну тематичну групу (наприклад, загальнонавчана лексика) та натиснути кнопку "Переклад". Звичайні програми перекладу мають обмеження стосовно обсягу інформації, початковий текстовий блок має становити в одному випадку не більше 500 чи 1000 символів, в іншому не більше 1 Кбайта (як, наприклад, на сайті <http://www.reverso.net/>) чи не більше 300 символів (див. <http://translate.reference.com/>). Онлайн-перекладач PROMT обмежує обсяг текстів до 3000 знаків, а після безкоштовної реєстрації – до 10000.

Основною перевагою онлайн-перекладача є простота використання, швидкість автоматичного перекладу і, безсумнівно, безкоштовність. Переклад слова, фрази і великого фрагмента тексту завжди виконується оперативно.

Проте як Google Translate, так і інші зазначені онлайн-перекладачі для спрощеного перекладу є у теперішній час вкрай недосконалими інструментами перекладу. Вони призначені швидше для тих, хто погано знає мову, і використовуються зазвичай для того, щоб можна було зрозуміти загальний зміст фрагмента тексту "невідомою" мовою.

Якщо потрібно звертатися до програми-перекладача лише час від часу, щоб отримати тлумачення незнайомого слова в тексті або приблизно зрозуміти, про що йде мова на будь-якому сайті, то онлайн-перекладачі незамінні. Використання онлайн-перекладачів може сприяти поповненню словникового запасу, тому студентам-перекладачам деякими програмами з онлайн-перекладу, напевно, не варто нехтувати.

Виконані онлайн-переклади часто не піддаються редагуванню, а іноді й розумінню взагалі, тому користувач не може сам запропонувати певні варіанти перекладу. У зв'язку з цим не можна говорити й про адекватний переклад. Автор статті дотримується думки, що для професійної діяльності такі програми аж ніяк не призначені і замінити звичайного перекладача не зможуть. Можливо, для покращення якості приблизного перекладу необхідні додаткові корпуси паралельних текстів чи додаткові колекції пам'яті перекладів. Питання ж про мережеві словники для онлайн-перекладу стоїть на першому місці. Українським лексикографам належить докладати зусиль для створення якісних оцифрованих німецько-українських та українсько-німецьких словників чи словникових баз у доступних та актуальних форматах з відповідними компіляторами або навіть системою електронних словників на рівні ABBYY Lingvo та системою перекладу текстів PROMT.

Якість онлайн-перекладу можна поліпшити. Для цього слід: уникати помилок у друкованому тексті; перевіряти орфографію; розставляти у тексті розділові знаки, особливо крапку в кінці речень; не пропускати артиклів та інших службових слів (вони мають значення); не забувати про умляути у німецькій мові та про інші діакритичні знаки; писати імена, прізвища, міста, компанії та іменники в німецькій мові з великої літери; уникати надто складних синтаксичних конструкцій; використовувати тільки загальноприйняті скорочення; уникати жаргону.

Для перекладу онлайн-інформації існують сервіси перекладу сайтів, які спеціально орієнтовані на переклад сторінок в Інтернеті. Такі онлайн-програми для перекладу сайтів допоможуть без зусиль і майже миттєво перекласти потрібну сторінку. Зникає необхідність копіювати частини тексту інтернет-сайту і вставляти їх в оболонку програми-перекладача.

Деякі онлайн-програми перекладу орієнтовані на конкретні браузерери і є відповідними розширеннями (додатки, модулі, плагіни) для браузерів. Вони завантажуються користувачами за бажанням. Доповнювати цей тип програм перекладу

можуть контекстні онлайнві програми, функціонування котрих не потребує навіть відкривання певних браузерів. Це свідчить про те, що мережеві технології перекладу постійно вдосконалюються.

За допомогою цих мережевих програм можна перекладати текстову інформацію, представлену у вигляді документів MS Word, інтернет-сторінок, поштових повідомлень, а також вміст різноманітних текстових вікон.

Користування онлайнними сервісами для перекладу надає певні переваги, оскільки не потребує обов'язкового зберігання словників на жорсткому диску. Завантажується лише програмна оболонка. Користувач робить запит, і додаток шукає переклад на одному з популярних веб-сервісів та видає результат у відповідному вікні. Звичайно, такий підхід вимагає наявності постійного з'єднання з Інтернетом.

Якщо порівняти всі існуючі безплатні онлайн-перекладачі текстів і сайтів, то можна виділити двох лідерів: сервіси перекладу сайтів Google Translate і Promt. Переклад сайтів онлайн від Google Translate і Promt відрізняється високою якістю і врахуванням усіх нюансів, які містить текст з мережі Інтернет.

У зв'язку з викладеним вище матеріалом слід зазначити, що стаття має сприяти оптимізації перекладацької діяльності завдяки використанню мережевих інформаційних засобів, інструментаріїв, систем та технологій. Здобуті знання можуть застосуватися й у галузі професійного перекладання.

Для перекладу текстової інформації значного обсягу варто користуватися виключно комерційними системами професійного перекладу.

Та жодна система автоматичного перекладу, жоден онлайн-перекладач не зможе перекласти текст так само якісно і повноцінно, як це робить професійний перекладач або бюро перекладів, і навряд чи коли-небудь у найближчому майбутньому ситуація зміниться.

Література

1. Вікіпедія. 2012–2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ru.wikipedia.org/wiki/Babel_Fish_\(сервис\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Babel_Fish_(сервис)). – Назва з екрана.
2. Комп'ютерний переклад для усіх: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.translate.ua/uk/company>. – Назва з екрана.
3. Комп'ютерний перекладач Прагма: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.translate.ua/uk/download>. – Назва з екрана.
4. Найбільший Європейський проект комп'ютерного перекладача: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.translate.ua/uk/company/euproject>. – Назва з екрана.
5. Онлайн-перевод : bigmir)net/ I.UA, 2013[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://perevod.bigmir.net/>. – Назва з екрана.
6. Онлайн Переводчик: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translate.tut.ua/>. – Назва з екрана.
7. Онлайн переводчик сайтов: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mrtranslate.ru/translators/website.html>; <http://arsgame.ru/3582-free-google-translate-desktop-2189.html>. – Назва з екрана.
8. Онлайн переводчики – Google, Яндекс, Translate.Ru, Bing Translator, Прагма 6 и другие, как настроить перевод страниц своего сайта: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ktonanovenkogo.ru/web-obzory/onlajn-perevody-google-yandeks-perevodchik-gugl-sajt.html>. – Назва з екрана.
9. Онлайн-переводчик : 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trident.com.ua/ru/on-line>. – Назва з екрана.
10. Онлайн-переводчик ImTranslator: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mrtranslate.ru/translators/imtranslator.html>. – Назва з екрана.
11. Онлайн-переводчик МЕТА (meta): 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meta.ua/>. – Назва з екрана.

12. Онлайн-переводчики : 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mrtranslate.ru/translators/index.html>. – Назва з екрана.
13. Онлайн-перекладач Pragma 6: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trident.com.ua/ru/on-line>; <http://www.translate.ua/uk/on-line>. – Назва з екрана.
14. Онлайн-перекладач Pragma 6: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online.translate.ua/uk>; <http://www.translate.ua/uk/on-line>. – Назва з екрана.
15. Онлайн-перекладач Pragma 6: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.translate.ua/uk/company>. – Назва з екрана.
16. Онлайн-сервіси для перевода и чтения: bigmir)net / СНІР, ДП "Бурда-Украина", 2001–2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chip.ua/stati/hardware/2012/11/onlain-servisy-dlya-perevoda-i-chteniya>. – Назва з екрана.
17. Переводчик онлайн: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://perevod.i.ua/>. – Назва з екрана.
18. Перекладач онлайн: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translator.tochka.net/ua/>. – Назва з екрана.
19. Програми перекладачі: 3 безкоштовні утиліти для перекладу тексту: 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tech-buy.pp.ua/programi-dlya-perekladu-tekstu-oglyad-bezkoshtovnix-program/>. – Назва з екрана.
20. Яндекс: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translate.yandex.ua/>. – Назва з екрана.
21. Babelfish.de: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.babelfish.de/>. – Назва з екрана.
22. Bing Translator: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bing.com/translator>. – Назва з екрана.
23. Google покращує свій онлайн-перекладач [Електронний ресурс] // Наука и технологии / tester7, 2012 – Режим доступу: <http://www.lifeukr.net/archives/31536>. – Назва з екрана.
24. Multilingual Machine Translation Software: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trident.com.ua/>. – Назва з екрана.
25. Translate.eu: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translate.eu/>. – Назва з екрана.
26. Wordfast Anywhere: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wordfast.com/products_wordfast_anywhere.html. – Назва з екрана.